

Intézeti ügyek.

Az Aquila négyes kötete. — Hála felettes hatóságunk megértő támogatásának, az Aquila XLVI—IL., 1939—1942 évi négyes kötetével végre lezáródik folyóiratunknak még 1923-ban elkezdődött, több évfolyamnak egy kötetben való összefoglalás útján történt kiadásának hosszúra nyult sorozata. A következő kötetek ezentul évről-évre fognak megjelenni. Evvel kapcsolatban felkérjük kedves megfigyelőinket és külmunkatársainkat, hogy közleményeiket, jelentéseiket a jövőben minden év október havának végével lezárni és hozzánk beküldeni sziveskedjenek, hogy adataikat a szokásos feldolgozásokban még felhasználhassuk.

Visszatért területek madártani megszervezése. — Hazánk területének az utolsó években történt örvendetes gyarapodása, illetve a *Felvidék, Kárpátalja, Keletmagyarország, Felsőerdély és Bácskának* az anyaországba való visszatérésekor rögtön felvettük az érintkezést a visszatért területek szakembereivel, kik közül régebbi megfigyelőinkkel és munkatársainkkal, mint helyükön maradt őrszemekkel, a megszállás alatt is a legszorosabb kapcsolatot tartottuk fent, — hogy a felszabadult területeken lakó madárbarátokat és vadászati tudósítókat egységesen megszervezve: beállithassuk a madárvédelmi és faunakutatási munkálatokba és hogy megfigyelő-hálózatunkat aránylagosan bővithessük.

Ajándékozások. — VITÉZ SZÉKELY KÁROLY szobrászművész özvegye Intézetünknek ajánlotta fel HERMAN OTTÓ eredeti gipszdomborművét, amelynek bronzban való kivitele a szegedi Pantheonban van elhelyezve. Az értékes művészi alkotást a HERMAN-emlékszobában helyeztük el. — PUNGUR ELLA, néhai gyakornokunk végrendeleti uton Intézetünkre hagyományozta édesatyja: PUNGUR GYULA tanár, egykori első titkárunk VEZÉNYI ELEMÉR által festett művészi portróját. — DR. ZSINDELY ENDRE 86 fészekaljából álló tojásgyűjteményét muzeumunknak ajándékozta. A gyűjteményt DR. KLEINER E. ismertette (*Folia-Zool. et Hydrob.* X. 1940. p. 450—479.) — DR. STUDINKA LÁSZLÓ rendes megfigyelőnk 205 drb-ból álló madárbörgyűjteményét Intézetünknek ajándékozta. — Fogadják hálás köszönetünket!

Az 1939—1941 években alábbi könyvadományok érkeztek könyvtárunkba :

ANGHY, Cs. G. : A magyar pászorkutyák. — BONELLI G. : Migrazioni e Cacce. — FERENCZI S. : Kolozsvári Utmutato. — GARAVINI E. : La Baccaccia. — GASOW H. : Vogelschutz als Tierschutz, Naturschutz und Schädlingsbekämpfung. — GLASEWALD K. : Die Vogelwelt eines Laubwirtschaftswaldes der Mark Brandenburg. — GROEBBELS F. : Der Vogel in der deutschen Landschaft. — HOESCH W. — NIETHAMMER G. : Die Vogelwelt Deutsch-Südwest-Afrikas. — JÖRGENSEN : Glossarium Europae Avium. — KUMMERLÖWE H. — NEU W. : Bibliographie der zoologischen Arbeiten über die Türkei und ihre Grenzgebiete. — LAUBMANN A. : Die Vögel von Paraguay. I., II. — MC ATEE, W. L. : Wildfowl Food Plants. — MEISE W. : Guano und anderer Vogeldung. — MORBACH J. : Die Vögel der Heimat. II. — DR. VITÉZ PAPP DEZSŐ, a Field and Stream évfolyamai. — STRAND E. : Norske Fuglar. I. Sitjefuglar. — TISCHLER F. : Die Vögel Ostpreußen. — UTTENDÖRFER O. : Die Ernährung der deutschen Raubvögel und Eulen. — VASILIU G. D. — RODEWALD L. : Pasarile din Romania. — VERTSE A. : A kert madárvilága. — ZSINDELY FERENC : Dunáról fuj a szél.

Külföldi látogatások. — Az elmúlt években a következő külföldi szakemberek látogatták meg Intézetünket : —

KUSSZEFF D., Sofia, bolgár földmivelésügyi miniszter kíséretével DR. BÁRÁNYOS KÁROLY m. kir. államtitkár társaságában a rendelkezésre álló rövid idő dacára végig nézte az Intézet összes muzeális teremt, és behatóan tanulmányozta a Mezőgazdasági Kiállításon BR. BÁNFFY DÁNIEL földmivelésügyi miniszter látogatásával egyidőben az Intézet kiállítását is. — 1942. VII. 3-án a magyar növényvédelmi tudományos és kísérletügyi intézményeket tanulmányozó német hivatalos bizottság következő tagjai látogatták meg Intézetünket : DR. RIEHM E. egyetemi tanár, a Berlin-dahlemi Birodalmi Biológiai Intézet elnöke. TIELLMANN F. a Birodalmi Közellátási Minisztérium kormányfőtanácsosa, és VOLLERT H. G. gazd. tanácsos, a Birodalmi Növényvédelmi Szolgálat vezetője, kik nagy érdeklődéssel és figyelemmel tanulmányozták Intézetünk berendezését, gyűjteményeit és behatóan érdeklődtek Intézetünk sokoldalú ügyköre iránt. — GODYN S., Lwow. — PATEFF P., Sofia. — PROF. PLANČIĆ J., Zagreb. — CL. THIBAUT de MAISIÈRES, Bruxelles. — TROSCHEL H., Horst-Ostsee, Pommern. — DR. NEU W., Bonn. — MAKATSCH W., Leipzig.

Természetvédelem. — Az ORSZÁGOS TERMÉSZETVÉDELMI TANÁCS ügyvezető elnöke, FÖLDVÁRY MIKSA miniszteri tanácsos társaságában és a Madártani Intézet képviselőjében : WARGA KÁLMÁN főadjunktus, DR. KEVE KLEINER ANDRÁS adjunktus, és DR. PÁTKAI IMRESZAKMUNKAERŐ 1940—41-ben több természetvédelmi helyszíni szemlén vettek részt. Ezek a szemléken a következő, természetvédelmi rezervátumokba való kijelölésre javasolt területek lettek természetvédelmi szempontból felülvizsgálva : — K i s b a l a t o n ; V e l e n c e t a v i — D i n n y é s i g é m t e l e p e k és velük együvé tartozó K i s f e r t ő ; N a g y b o d a k, G ö n y ü ; Ó c s a — B a b á d — S á r i — I n á r c s k a k u c s ; L é b é n y - Á s v á n y r á r ó — S z a p ; C s a l l ó k ö z i — D u n a s z i g e t e k ; B a r b a c s i t ó ; F e r t ő.

Ezzel kapcsolatban örömmel adunk hírt arról, hogy eddig a következő madártani területeket avatta védett területekké az ORSZÁGOS TERMÉSZETVÉDELMI TANÁCS javaslatára a FÖLDMIVELÉSÜGYI MINISZTERIUM.

1. Szeged város tulajdonában levő *Fehértó* ből 350 k. holdat, mint a *vizi madarak* fészkelő területét, a 113.559/1939. II. 1. sz. rendelettel; — 2. ALBRECHT kir. herceg bellyei uradalmának *Karapancsai* erdőgondnokságában 28·8 k. h. erdőt *Kölked* község határában, mint a *fekete gólya* fészkelő helyét, a 41.227/1941. I. 5. sz. rendelettel; — 3. Gróf KÁROLYI-Hitbizomány tulajdonában *Füzér* község határában a füzéri Várhegyen 34·3 k. h., mint a *buhu* fészkelő helyét, 44.436/1941. I. 5. számú rendelettel. — 4. BR. VÉCSEY BÉLA és FERENC uradalmában *Bodrogszerdahely* község határában a *Tajbamacsárból* 21·1 k. h., mint a *dankasirály* fészkelő helyét, a 44.437/1941. I. 5. sz. rendelettel. — 5. Esztergomi Érsekség uradalmában *Bajót* község határában, az *Öregkőszikla* alakulatból 16 k. h. 1331 négyszöglet, mint a *rárósólyom* és *kővirigó* fészkelő helyét, a 49766/1941. I. B. 3. sz. rendelettel. — 6. A m. kir. Kincstár tulajdonában lévő *Zseliz* község határában fekvő kincstári erdőből 4·4 k. h., mint a *szürkegém* fészkelepet, a 49.757/1941. I. B. 3. sz. rendelettel. — 7. HOHENLOHE-OEHRINGEN herceg tulajdonában *Szenta* község határában fekvő *Baláta-tó*, 302 k. h., mint a *vizi madarak* fészkelő helyét, az 505.510/1941. I. B. 3. sz. rendelettel. — 8. WODEHOUSE-FOX RAYMONDNÉ, sz. BR. CSETEI HERZOG MARGIT tulajdonában lévő *pilisszántói Köfülke* körüli sziklaalakulatot, mint a *buhu* fészkelő helyét, a 85.055/1942. I. B. 3. sz. rendelettel.

Ezenkívül a tulajdonosok beleegyezését már több területre nézve megszerezte az ORSZÁGOS TERMÉSZETVÉDELMI TANÁCS, így pl. *Csákbény*, *Debrecen*, *Gönyü*, *Kiskunfélegyháza* határában lévő fészkelési helyekre, és ezek a területek már tényleges védelem alatt állanak.

Fordítások. — Ugy mint az *Aquila* előző kötetében, az idei kötetben is SALMEN JÁNOS, brassói megfigyelőnk és munkatársunk volt szives a magyar nyelven benyújtott közlemények tekintélyes részét németre fordítani, a tőle megszokott szakszerűséggel és pontossággal, minden külön díjazás nélkül, ideális tárgyszeretettel. Intézetünk, illetve szerkesztőségünk munkájának így megnyilvánuló önzetlen támogatásáért, ezuton is őszinte és hálás köszönetünket fejezzük ki. Ugyancsak önzetlen támogatásban reszesítette Intézetün-

ket KNÜPPEL OTTOKÁR is, aki néhány cikk fordítását vállalta. Fogadja ő is köszönetünket.

Az Állatok Élete. — A Franklin Társulat ezen a címen DR. PONGRÁCZ SÁNDOR a Nemzeti Múzeum Állattára főigazgatójának szerkesztésében 5 kötetes, a művelt nagyközönség részére szánt, a természettudományokat népszerűsítő munka kiadását vette tervbe, melynek egy kötete a madárvilágot ölelte volna fel. A madarakra vonatkozó kötet egyes fejezeteinek tulnyomó nagyrészét a m. kir. Madártani Intézet tisztviselői vállalták és végezték el, így VÖNÖCZKY SCHENK JAKAB, WARGA KÁLMÁN, DR. VASVÁRI MIKLÓS, DR. KEVE KLEINER ANDRÁS, DR. VERTSE ALBERT, DR. PÁTKAI IMRE. Néhány fejezetet DR. PONGRÁCZ SÁNDOR főszerkesztő és DR. HOMONNAY NÁNDOR irtak meg. A kiadó társulat azonban a mű kiadásától a magyar tudomány nagy kárára és különösen a természetrajz iránt igen nagy megértéssel viselkedő nagyközönség nagy hátrányára visszalépett, de a kéziratokat minden fönntartás nélkül a szerződésileg biztosított tiszteletdíj kiegyenlítésével visszadta a szerzőknek. A m. kir. Madártani Intézet igyekezni fog, hogy a kész mű, amely a nagyközönség kezébe az idegen nyelven megjelent fordítások helyett eredeti magyar munkát óhajt adni, megjelenhessen.

A Mezőgazdasági Kiállítás falitáblái. — Intézetünk 12 nagyméretű színes falitáblával vett részt az 1940 évi Országos Mezőgazdasági Kiállításon, mely táblákon az Intézet működési köre, különösen pedig a madárvilág gazdasági jelentősége van szemléltető és tanulságos módon bemutatva. Ezek a falitáblák, melyeket művészileg festett meg PÁL GYÖRGY, a kiállítás bezárulta után az Intézet leltárába kerültek. A kiállítási anyag szakszerű összeállításában és rendezésében VÖNÖCZKY SCHENK JAKAB irányítása mellett DR. VASVÁRI MIKLÓS főadjunktus működött közre nagy szakértelemmel és buzgósággal. A falitáblák elhelyezését az Intézet már eddigi túlszűfolttsága mellett, az Intézet számára 1941-ben átengedett két új helyiség tette lehetővé.

Intézetünk új helyiségei. — A kísérletügyi Főosztály intézkedése, és a velünk mindig megértően együtt működő társintézetünk : a M. kir. Növényegészségügyi Intézet jóakarató hozzájárulása folytán Intézetünk 1941 júliusában két dolgozó szobával megnövekedett. Ez az örvendetes területgyarapodás lényegesen enyhített helyiségeink túlszűfolttságán és nagyban hozzájárult dolgozó tisztviselőink zavartalanabb, nyugodtabb munkálkodási lehetőségéhez.

Balatonkutatás. — A tihanyi MAGYAR BIOLÓGIAI KUTATÓ INTÉZET igazgatójának : DR. ENTZ GÉZA egyetemi tanárnak meghívására és a Földmivelésügyi Minisztérium hozzájárulásával az Intézet három kiküldött tisztviselője : — DR. KEVE KLEINER ANDRÁS adjunktus, DR. VERTSE ALBERT adjunktus és DR. PÁTKAI IMRE kisegítő szakmunkaerő, — 1941. I. 15-től 1942. I. 16-ig, egymást felváltva tanulmányozták nemcsak a tihanyi félsziget, hanem a közeli Balaton-környék madárvilágának jelenségeit mindenféle viszonylatban, és tudományos szempontból igen értékes és számottevő eredményeket értek el. A munkálatokba bekapcsolták balaton-környéki megfigyelőinket is és szinkronikus megfigyelések révén is növelték megfigyeléseik értékét. Kutatásaik eredményéről s a gyűjtött vizsgálati anyag feldolgozásáról szóló közlemények a Kutató Intézet folyóiratában jelent meg. Magyar nyelvű különnyomatait a m. kir. Földmivelésügyi Minisztérium nagylelkű támogatásaként ehhez az Aquila kötethez mellékeljük.

Ösztöndíjak. DR. VERTSE ALBERT adjunktus vetési varju vizsgálataokra a Földmivelésügyi Miniszter 144.558/1942. XI. 1. számú rendeletével 300 pengős ösztöndíjban részesült — DR. KEVE KLEINER ANDRÁS adjunktus részére az Országos Ösztöndíjtanács javaslatára a Vallás- és Közoktatásügyi Miniszter 35.627. eln, C. 1942. számú rendeletével az 1942/43. tanévre a bécsi Collegium Hungaricum-ba állami ösztöndíjat adományozott. — DR. PÁTKAI IMRE szakmunkaerő a Balaton madárvilágának kutatására az Országos Ösztöndíjtanácstól az 1942. évre 400.— pengős belföldi kutató ösztöndíjat nyert. — DR. UDVARDY MIKLÓS gyakornok a Vallás és Közoktatásügyi Minisztérium 35.779/1942. Eln. C. rendelete alapján a Hortobágy madártani kutatásának folytatására 400 pengős ösztöndíjban részesült.

Madárvédelem a kertben. — A DR. CSÖRGEY TITUS által irt „*Madárvédelem a kertben*“ című népszerű madárvédelmi tájékoztató füzetünk fölötte hatóságaink megértő támogatása folytán 1940-ben már VIII. kiadásban jelent meg, DR. VERTSE ALBERT asszisztens által a legújabb adatokkal kiegészítve és 51 ábrával illusztrálva. Ezt a madárvédelmi tanácsadó füzetünket, minthogy a visszacsatolt Felső Erdély, valamint a Bácska területével számos német nyelvű lakos is visszatért az anyaországba, német nyelven is megjelentettük „*Vogelschutz im Garten*“ címen az érdeklődők között való díjtalan kiosztás céljából.

A kert madárvilága. — Az Intézet gazdag színes madárképanyagának felhasználásával s a Földmivelésügyi Minisztérium hozzájárulásával a „*Növényvédelem*“ című lap kiadásában jelent meg DR. VERTSE

ALBERT adjunktus „*A kert madárvilága*“ című könyve, mely a gazdaságilag fontos szerepet játszó madárfajokat öleli fel, s a madáreltre és szervezetre vonatkozó fejezeteket népszerű és vonzó modorban ismerteti meg az érdeklődő nagyközönséggel. Ennek a hézagpótló kis műnek a megjelentetése nagy mértékben járul hozzá a madártan népszerűsítéséhez, s a madárvédelem szélesebb körökben való terjesztéséhez.

Rádióelőadások. — Az Intézet tisztviselői az 1939-1942 években a következő rádióelőadásokat tartották: — VÖNÖCZKY SCHENK JAKAB: 1940. V. 5. *Madárvonulás*, — 1940. VII. 25. *A turul madár*. — WARGA KÁLMÁN: 1940. I. 27. *Hasznos madaraink küzdelme a téllet*. — DR. VERTSE ALBERT: 1942. II. 5. *Tavaszi és nyári madárvédelem*.

Tanfolyamok. — Az Intézet tisztviselői az 1939-42 években a következő tanfolyamok tartásában vettek részt: DR. VASVÁRI MIKLÓS főadjunktus az 1940 novemberében az Országos Halászati Felügyelőség által rendezett pisztrángtenyésztő tanfolyamon, DR. KEVE KLEINER ANDRÁS adjunktus pedig 1939-42 években a Magyar Turistaszövetség által rendezett vezetőképző tanfolyamon a madártani rész előadására kapott megbízást.

A Madártani Intézet 1933—1942 évi madárjelölési munkálatai. — Eredeti tervünk az volt, hogy az eddigi még nem publikált 9 évi anyagot az Aquila mostani kötetében adjuk közre. Most azonban úgy határoztunk, hogy hozzávesszük még a folyó (1942) évi gyűrűzési jelentéseket és értesítéseket is, hogy így kerek 10 évi terjedelmes anyag feldolgozásával a gyűrűzési eredményekről egységesen átfogó és jobban áttekinthető képet nyújthassunk úgy munkatársainknak, mint a külföld szakembereinek, akik érthetően már a legnagyobb érdeklődéssel várják az Intézet eddig elmaradt jelentéseinek közreadását.

WARGA KÁLMÁN.

Instituts Angelegenheiten.

Der vorliegende Aquilaband umfasst vier Jahrgänge für die Jahre 1939—42, XLVI—IL. Infolge des großmütigen Entschlusses unserer überstehenden Behörde werden wir in der Lage sein künftighin unsere Aquila wieder alljährlich erscheinen lassen zu können.

Die Reorganisation der ornithologischen Beobachter der zurückgekehrten Gebiete. Die so erfreuliche Rückkehr der von Ungarn durch das Friedensdiktat von Trianon abgerissenen Gebiete machten es notwendig die ornithologische Garde dieser Gebiete in das ungarische Beobachtungsnetz wieder einzubeziehen. Ein nicht unbedeutender Teil der alten Garde blieb ja trotz der neuen Grenzen treu zu den früheren Verbindungen und wirkten als Pioniere der kommenden Rückkehr in unveränderter Verbindung mit unserem Institute, doch war es notwendig auch die neuere Generation in den Wirkungsbereich des Institutes einzuschalten. Diese Arbeit ist in vollem Gange und zeitigte bisher erfreuliche Resultate.

Spenden. Frau **KARL SZÉKELY** überliess unserem Institute das Gyps-Originalrelief von **OTTO HERMAN**, dessen in Bronz ausgeführte Form in dem Pantheon zu Szeged ausgestellt ist. Das künstlerisch wertvolle Relief wurde in unser **OTTO HERMAN** Erinnerungs-Zimmer angebracht. Frau **ELLA PUNGUR** überliess uns das von **ELEMÉR VEZÉNYI** stammende Portrait ihres Vaters **JULIUS PUNGUR**, des ersten Sekretärs des Institutes. **DR. ANDREAS V. ZSINDELY** spendete seine aus 86 Gelegen bestehende Oologische Sammlung unserem Museum. Die Sammlung wurde von **DR. ANDREAS KEVE KLEINER** in *Folia Zool. et Hydrob.* X. 1940 p.450—479 besprochen. Unser ständiger Beobachter **LADISLAUS STUDINKA** überliess unserem Institute seine aus 205 Exemplaren bestehende Vogelbalg-Sammlung. Empfangen alle unseren herzlichsten Dank.

In den Jahren 1939—1941 erhielt unsere Bibliothek folgende Bücherspenden. :

ANGHY Cs. G. A magyar pásztorokutyák. — **BONNELLI G.** Migrazione e Cacce. — **FERENCZI S.** Kolozsvári Utmutató. — **GARAVINI E.** La Beccaccia. — **GASOW H.** Vogelschutz als Tierschutz, Naturschutz und Schädlingsbekämpfung. — **GLASEWALD K.** Die Vogelwelt eines Laubwirtschaftswaldes in der Mark Brandenburg. — **GRÖBBELS F.** Der Vogel in der deutschen Landschaft. — **HOESCH W.** und **NIETHAMMER G.** Die Vogelwelt Deutsch-Südwest-Afrikas. — **JÖRGENSEN** Glossarium Europae Avium. — **KUMMERLÖWE H.**—**NEU W.** Bibliographie der zoologischen Arbeiten über die Türkei und ihre Grenzgebiete. — **LAUBMANN A.** Die Vögel von Paraguay I., II. — **MCATEE W. L.** Wildfowl Food Plants. — **MEISE W.** Guano und anderer Vogeldung. — **MORBACH J.** Die Vögel der Heimat. II. — **PAPP DEZSÓ**, Mitglied des ung. Heldenordens : — verschiedene Jahrgänge von Field and Stream. — **STRAND E.** Norske Fuglar. I. Sitjefuglar. — **TISCHLER F.** : Die Vögel Ostpreußen. — **UTTENDORFER O.** Die Ernährung der deutschen Raubvögel und Eulen. — **VASILIU G. D.**—**RODEWALD L.** Pasarile din Romanie. — **ALBERT VERTSE.** A kert madárvilága. — **FRANZ v. ZSINDELY.** Dunáról fuj a szél.

Ausländische Besuche. In den vergangenen Jahren wurde unser Institut von den folgenden ausländischen Persönlichkeiten und Fachmännern besucht: **D. KUSSEFF** der bulgarische Ackerbauminister mit seinem Gefolge in Begleitung des Staats-Sekretärs des kgl. ung. Ackerbauministeriums **DR. KARL BÁRÁNYOS**. Trotz der zur Verfügung

stehenden kurzen Zeit besichtigte er unsere musealischen Räumlichkeiten. Nächsten Tag besuchte er auch gleichzeitig mit dem kgl. ung. Ackerbauminister Freiherr DANIEL v. BÁNFFY unsere Ausstellung im Rahmen der Landwirtschaftlichen Landes-Ausstellung. — Am 3. Juli 1942 wurden die wissenschaftliche Institute für landwirtschaftliches Versuchswesen Ungarns von einer amtlichen Kommission deutscher Fachmänner besucht unter Leitung von Prof. DR. E. RIEHM, Präsidenten des Reichs-Biologischen Institutes in Berlin-Dahlem. Teilnehmer waren F. TIELLMANN Oberregierungsrat des Reichs Versorgungs Ministeriums und VOLLERT H. G. Leiter des Reichs-Pflanzenschutz-Dienstes. Die Kommission besichtigte die wissenschaftlichen Sammlungen unseres Institutes mit grossen Interesse und nahm Kenntnis von der vielseitigen Tätigkeit des Institutes. — GODYN S. Lwow. — PATEFF P. Sophia. — Prof. PLANČIĆ J. Zagreb. — TROSCHEL H. Horst, Ostsee, Pommern. — Dr. NEU W. Bonn. — MAKATSCH W. Leipzig. — THIBAUT DE MAISIÈRES, C., Bruxelles.

Naturschutz. Auf Ansuchen des Agenden-Direktors des Landes-Naturschutz-Rates DR. NIKOLAUS v. FÖLDVÁRY beteiligten sich als Vertreter des Kgl. Ung. Ornith. Institutes an mehreren Excursionen zur Auslese von Naturschutzgebieten KOLOMAN WARGA Oberadjunkt, DR. ANDREAS KEVE KLEINER Adjunkt und DR. EMERICH PÁTKAI wissenschaftlicher Hilfsarbeiter. Besucht wurde der Kisbalaton, der Dinnyéser Teil des See von Velence mit seinen Reiherkolonien, dann der sich anschliessende Teil Fertő genannt, dann Nagybodak, Gönyü, Sári, Inárscsakucs, Lébény, Ásványráró, Szap, Donauinseln des Csallóköz, See von Barbac und der Fertő (Neusiedler)-See.

Auf Antrag des Landes-Naturschutz-Rates wurden durch das Kgl. Ungarische Ackerbauministerium folgend Gebiete zu Naturschutzgebieten erklärt:

1. Von dem zur Stadt Szeged gehörigen Fehér-tó (weisser See) cca. 175 Hektar, als ein Gebiet für Wasservögel.
2. Aus der Herrschaft des kgl. Herzogs ALBRECHT in der Gemarkung der Gemeinde Kölked, Forstgebiet Karapanca etwa 15 Hektar als Brutgebiet des *Schwarzstorches*.
3. Aus der Graf KÁROLYI Herrschaft in Füzér auf dem Schlossberge von Füzér etwa 17 Hektar als Brutgebiet des *Uhu*. Aus der Herrschaft von Freiherr BÉLA und FERENCZ v. VÉCSEY in der Gemeinde Bodrogszerdahely das „Tajbavize“ genannte Sumpfgebiet als Brutstelle der *Lachmöve* etwa 10 Hektar.
5. Aus der erzbischöflichen Herrschaft zu Esztergom 8 Hektar des Felsengebietes Öregkő als Brutstelle des *Wurmfalken* und der *Steindrossel*.
6. Aus dem staatlichen Waldgebiete in Zseliz 2 Hektar Wald als Brutgebiet des *Fischreichers*.
7. Aus der Herrschaft Fürst HOHENLOE-OEHRINGEN das in der Gemarkung Senta gelegene Sumpfgebiet Baláta als Brutgebiet von Wasservögeln.
8. Das im Besitze von Frau WODEHOUSE-FOX RAYMOND, geborene Baronin MARGIT HERZOG von CSETE, Felsengebiet Köfülke in Pilisszántó als Brutstelle des *Uhu*.

Ausser diesen Schutzgebieten erhielt der Landes-Naturschutz-Rat noch für mehrere Gebiete die Genehmigung dieselben als Schutzgebiete zu betrachten und befinden sich diese Gebiete in Csákberény, Debrecen, Gönyü und Kiskunfélegyháza schon jetzt unter entsprechendem Schutze.

Aquila-Übersetzungen. Wie im vorangehenden Aquila-Bande so wurde auch in dem vorliegenden ein guter Teil der deutschen Übersetzungen von unserem Mitarbeiter HANS SALMEN in uneigennützigter Weise ohne Honorar besorgt. Wir sagen hiemit herzlichen Dank für seine grosse Mühewaltung, für seine sorgfältige genaue Arbeit, welche uns von vielem Zeitverlust entlastete. Ebenfalls in uneigennützigter Weise unterstützte uns in den Übersetzungsarbeiten OTTOKAR KNÜPPEL durch Übersetzung einiger Artikel in die deutsche Sprache, genehmige auch er unseren besten Dank.

Das Tierleben. Unter diesem Titel beabsichtigte der Verlag Franklin-Társulat in Budapest eine aus 5 Bänden bestehende Arbeit unter der Redaktion von DR. ALEXANDER PONGRÁCZ, Oberdirektor der Zoologischen Abteilung des National Museums herauszugeben. Die Arbeit sollte dem großen Publikum eine volkstümliche, leicht verständliche, aber dennoch auf dem Niveau der Zeit stehende Übersicht des Tierreiches bieten. Den ornithologischen Teil besorgten zum größten Teile die Mitglieder des kgl. ung. Ornith. Institutes, VÖNÖCZKY SCHENK JAKOB, KOLOMAN WARGA, DR. NIKOLAUS VASVÁRI, DR. ANDREAS KEVE KLEINER, DR. ALBERT VERTSE und DR. EMERICH PÁTKAI. Einige Beiträge wurden von dem Redakteur DR. ALEXANDER PONGRÁCZ und DR. FERDINAND HOMONNAY gegeben. Der Verlag fühlte sich jedoch gezwungen von der Herausgabe der fertig stehenden Manuscripte abzusehen und gab dieselben nach erfolgter Begleichung der Honorare der Autoren denselben zurück ohne jegliche Beschränkung. Das Institut wird den Versuch machen den ornithologischen Teil auf irgendetwelche Weise herauszugeben und dadurch dem großen Publikum ein willkommenes Handbuch der Ornithologie in die Hand zu geben.

Die Wandtafeln der Ornithologischen Section der Landes-Landwirtschaftlichen Ausstellung. Das Institut beteiligte sich an der Landes-Landwirtschaftlichen Ausstellung im Frühjahr 1940 mit 12 in großem Maß-Stabe gehaltenen Wandtafeln, welche den Wirkungsbereich des Institutes namentlich aber die wirtschaftliche Bedeutung der Vogelwelt in anschaulicher und belehrender Weise darstellen. Die von GEORG PÁL hergestellten künstlerisch vortrefflichen Wandtafeln gelangten nach dem Schlusse der Ausstellung in das Inventar des Ornith. Institutes. Das

wissenschaftliche Materiale dieser Wandtafeln hat unter Leitung von JAKOB VÖNÖCKZY SCHENK mit großem Eifer und vieler Fachkenntnis DR. NIKOLAUS VASVÁRI zusammengestellt.

Die neuen Räumlichkeiten des Institutes. Auf Verfügung unserer überstehenden Behörde und mit verständnisvoller Zustimmung unseres Bruderinstitutes des Kgl. Ung. Institutes für Pflanzenschutz erhielt das Institut zwei neue Räumlichkeiten, wodurch die bisherige Überfüllung der Arbeitsräume erheblich vermindert wurde. In den neuen Räumlichkeiten konnten auch die Wandtafeln aus der Landwirtschaftlichen Ausstellung entsprechend placiert werden.

Balaton-Forschung. Auf Anregung von Prof. DR. GÉZA ENTZ, Direktor des Biologischen Forschungs-Institutes in Tihany und mit Zustimmung des Kgl. Ung. Ackerbauministeriums beteiligten sich drei Angestellte des Institutes DR. ANDREAS KEVE KLEINER, DR. ALBERT VERTSE und DR. EMERICH PÁTKAI an einer Forscherarbeit, welche ein ununterbrochenes Jahr hindurch vom 15. I., 1941 bis 16. I., 1942 andauerte. Während dieser Zeit beobachteten sie die Vogelwelt der Halbinsel Tihany in allen Beziehungen und auch mit Verbindung mit anderen Beobachtern des Balaton mittels synchronischen Beobachtungen. Das Resultat ihrer Beobachtungen erschien in der Edition des Biologischen Forschungs-Institutes zu Tihany vorläufig nur in ungarischer Sprache. Eine deutsche Übersetzung ist für den nächsten Jahrgang vorgesehen. Der ungarische Teil ist als Separatabdruck diesem Aquilabande als Beilage beigelegt worden.

Stipendien. DR. ALBERT VERTSE Adjunkt erhielt mit Verordnung 144.558/1942 XI. 1. des Kgl. Ung. Ministerium für Ackerbau zwecks Untersuchung der landwirtschaftlichen Bedeutung der Saatkrähe ein Stipendium von 300 Pengő.

DR. ANDREAS KEVE KLEINER Adjunkt erhielt mit Verordnung 35.627/eln. C. 1942. des Kgl. Ung. Ministeriums für Kultus und Unterricht auf Antrag des Landes-Stipendium-Rates für das Schuljahr 1942/43 ein staatliches Stipendium für ornithologische Studien in dem Collegium Hungaricum in Wien.

DR. NIKOLAUS UDVARDY Praktikant des Institutes erhielt mit Verordnung No. 35.779/1952. Eln. C. zur Fortsetzung seiner Studien über die Vogelwelt des Hortobágy ein Stipendium von 400 Pengő.

DR. EMERICH PÁTKAI wissenschaftlicher Hilfarbeiter erhielt vom Landes-Stipendiumrate ein Stipendium von 400 Pengő zwecks Studium der Ornithologie des Balaton für das Jahr 1942.

Vogelschutz im Garten. Diese von **DR. TITUS CSÖRGEY** verfasste sehr beliebte Edition des Institutes konnte infolge der verständnisvollen Unterstützung unserer überstehenden Behörde im Laufe des Jahres 1940 schon in VIII. Auflage erscheinen und zwar ergänzt von **DR. ALBERT VERTSE** mit den neuesten Resultaten und Beobachtungen. Indem mit der Rückkehr des nördlichen Siebenbürgens und des Südgebietes Bácska auch viele deutschsprechende Mitbürger dem Mutterlande angegliedert wurden, entschloss sich unsere überstehende Behörde diese Edition auch in deutscher Sprache herauszugeben und dieselbe den Interessenten unentgeltlich auszuteilen.

Die Vogelwelt des Gartens. Dies ist der Titel eines kleinen Buches, welches mit den Druckstöcken des Kgl. Ung. Ornithologischen Institutes mit Genehmigung des Kgl. Ung. Ackerbauministeriums in der Ausgabe der „Növényvédelem“ = Pflanzenschutz betitelten Zeitschrift erschien. Das Werk umfasst die landwirtschaftlich wichtigen Vogelarten gibt aber zugleich eine anziehende Schilderung des Vogel Lebens und Vogelorganismus. Der Autor ist Adjunkt des Institutes **DR. ALBERT VERTSE** und ist dieses bisher vermisste Buch eine willkommene Bereicherung der ungarischen ornithologischen Literatur, welches viel dazu beiträgt das Interesse des großen Publikums für die Vogelwelt und den Vogelschutz wachzurufen.

Rundfunkvorträge. Seitens des Personales des Institutes wurden in den Jahren 1939—1942 folgende Rundfunkvorträge gehalten: — **JAKOB VÖNÖCZKY SCHENK**: 1940 V. 5. Der Vogelzug und 1940 VII. 25. Der Vogel Turul. — **KOLOMAN WARGA**: 1940 I.27. Der Kampf unserer nützlichen Vogelwelt mit dem Winter. — **DR. ALBERT VERTSE**: 1942 II. 5. Vogelschutz im Frühjahr und Sommer.

Lehrkurse. Angestellte des Institutes beteiligten sich in den Jahren 1939—42 an folgenden Lehrkursen: **DR. NIKOLAUS VASVÁRI** Oberadjunkt im November 1940 an dem Forellenzucht Lehrkurse, welcher von der Landes-Fischerei-Aufsichtsbehörde abgehalten wurde, **DR. ANDREAS KEVE KLEINER** Adjunkt an den Führer-Ausbildungskursen der Ungarischen Touristen Vereinigung in den Jahren 1939—42 als ornithologischer Vortragender.

Die Vogelberingungen des Ornithologischen Institutes in den Jahren 1933—42. Ursprünglich hatten wir die Absicht die bisher noch nicht veröffentlichten 9 Jahrgänge in diesem Aquila Bande zu veröffentlichen. Nun gedenken wir aber eine volle 10-jährige Serie 1933—42 im nächsten, d. i. dem 50-ten Jahrgange herauszugeben.

KOLOMAN WARGA.